

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **Македонски јазик за учениците од другите заедници за четврта година гимназиско образование за учебната 2020/2021 година.**

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет Македонски јазик за учениците од другите заедници за четврта година гимназиско образование се базира на очекуваните резултати предвидени со наставната програма за овој наставен предмет што редовно се реализира согласно утврдениот Наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни содржини што треба да се реализираат за 145 наставни денови, при што се запазува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно за овој наставен предмет во согласност со предвидените два часа неделно во скратената програма треба да се предвидат 58 часа поделени подеднакво на подрачјето Јазик и подрачјето Македонска литература.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните содржини од скратената програма се води од очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма.

2. Преглед на теми и наставни содржини

Ред бр.	Јазик <u>Наставни содржини</u>	Број на предложени часови за реализација
1.	Стилистика-Предмет на стилистиката	1
2.	Научен стил	1
3.	Административен стил	1
4.	Публицистички стил	1
5.	Уметничколитературен стил	1
6.	Разговорен стил	1
7.	Дијалектологија - Западно македонско наречје	2
8.	Југоисточно македонско наречје	1

9	Северно македонско наречје	1
10.	Лексикографија - Поим и предмет на лексикографијата	1
11.	Речникот на македонскиот јазик	3
12.	Правописот и правоорот на македонскиот литературен (стандарден) јазик	3
13.	Фразологија - Класификација на фразеологизмите	2
14.	Ономастика - како наука која ги проучува сопствените имиња	2
15.	Часови за повторување и утврдување на знаењата на учениците	8
	Вкупен број на часови за реализација на ова подрачје	29

Ред бр.	Македонска литература <u>Наставни содржини</u>	Број на предложени часови за реализација
1.	МАКЕДОНСКИОТ РОМАН – Стале Попов „Крпен живот“	4
2.	Ѓорѓи Абациев - „Пустина“.	3
3.	Димитар Солев - „Зора зад аголот“.	3
4.	Петре М. Андреевски -,„Пиреј“	3
5.	Живко Чинго - „Големата вода“	3
6.	ДРАМА - Горан Стефановски	3
7.	Лектира -Блаже Конески: Избор од поезијата	3
8.	Часови за повторување и утврдување на знаењата на учениците	7
	Вкупен број на часови за реализација на ова подрачје	29

3. Дидактички препораки

Предметот Македонски јазик за учениците од другите заедници за четврта година гимназиско образование е општо-образовен предмет со широки и разгранети функционални, образовни и воспитни цели.

Целта на наставниот предмет е ученикот да се оспособи за коректно, свесно и правилно усно и писмено изразување на македонски јазик, за изразување на сознанијата за себе и опкружувањето, за доживување и критичко размислување за себе и другите; за разбирање и примена на стекнатите знаења, да сфати дека македонскиот јазик спаѓа во групата на развиените современи јазици.

Предметот Македонски јазик за учениците од другите заедници во наставниот план за гимназиското образование е сместен во групата на задолжителни предмети, а со скратената наставна програма за 145 работни дена годишен фонд изнесува 58 часа, со 2 часа неделен фонд.

Околу 29 часа се наменети за проучување на содржините од подрачјето Јазик, и 29 часа за проучување на подрачјето Македонска литература. Сепак напоменуваме дека посочениот фонд за користење на наставните часови по програмски подрачја е само предлог. Секој наставник согласно условите во кои ја реализира скратената наставна програма и можностите на учениците самостојно согласно потребите може да го определи фондот на часови по програмски подрачја.

Содржините од подрачјата Македонски јазик и Македонска литература се обработуваат одделно, но водејќи притоа сметка за остварување на внатрешната корелација. Оваа корелација е потребна од причини што и двете подрачја треба кај ученикот да ги развијат способностите за читање, пишување и говорење.

Основната улога на корелацијата помеѓу наставните содржини е да се обезбеди една целовитост на знаењата кои се предвидени да се реализираат со скратената наставна програма. Скратената наставна програма е замислена како целовит интегриран систем на вертикално и хоризонтално испреплетени содржини, поими и активности преку континуирано:

- поврзување на воннаставните стекнати знаења на ученикот со она што се учи во училиште;
- поврзување на едни со други содржини, поими и активности (во рамките на повеќе предмети или во рамките на самиот предмет);
- поврзување на она што е од претходно учено со она што сега се учи.

Наставникот може да ги применува сите верифицирани методи и техники на учење во согласност со дефинираните цели. Му се препорачува засилување на проблемско-творечкиот методски систем, аналитичко-интерпретативниот и, по можност, корелациско-интегративниот. Наставникот треба да иницира комплетно самостојна активност на учениците, да ги води кон смисловно-рецептивно и смисловно-активно учење и постојано треба да ги коригира механичко-рецептивното и механичко-активното учење.

Наставникот е одговорен за организацијата и реализацијата на наставниот процес. Тој е задолжен да ја испланира наставата преку: глобално, тематски и оперативно планирање (фондот на часовите и нивната распределба дозволува креативност и еластичност на наставникот во реализацијата на целите). Во наставниот процес наставникот треба да биде: организатор, координатор, иницијатор, водач и насочувач за размена на искуства и сл.

Ученикот треба да биде поттикнат на континуирано активно следење на наставата со активно слушање кое подразбира негова реакција со соодветно поставени прашања, одговори и коментари во врска со наставните содржини. Ученикот треба со претходна подготовка да ја следи наставата. Наставникот го поттикнува читањето како основна активност за усвојување нови содржини, но и како критичко читање при кое ученикот се обидува својот личен став да го изрази, да го аргументира и да го брани со помош на усвоените алатки за дескрипција на текст. Ученикот преку активноста пишување усвојува определени знаења, умеења и способности, темелни за неговиот иден живот.

Во четврта година во програмското подрачја јазик се обработуваат содржините: стилистика, дијалектологија, лексикографија, фразеологија и ономастика. Во програмското подрачје македонска литература се обработуваат следните содржини: Современа македонска литература.

При изучувањето на содржините од Јазик треба да се користат когнитивните и метакогнитивните стратегии (користење на претходните знаења од јазик, дедуктивно индуктивното заклучување, примена во контекст на дадена ситуација, анализа и критичко размислување и самостојна работа на ученикот по дадена тема). Преку подрачјето Јазик главно треба да се увежбуваат комуникациските вештини во говорена и пишана форма преку точни јазични формулации и почитување на граматиката на современиот стандарден македонски јазик.

Наставата од подрачјето Македонска литература покрај функционална има и естетска цел. Таа овозможува стекнување на јазично комуникативни компетенции, но и развивање свест и чувство за убавото во естетската и експресивната вредност во уметничкото дело од македонската литература.

Во реализацијата на подрачјето македонска литература се обработуваат текстови од современата македонската литература. При обработката на текстовите се применуваат различни методи на интерпретациин (историски, биобиблиографски и др.). При изборот на текстови треба да се запазат различна жанровска застапеност. Во реализацијата на содржините можат да се користат различни мултимедијални избори (аудио книги, филмови, интернет, мобилни апликации и др.)

Следење и вреднување на учењето

Следењето и вреднувањето на учениците претставува дел од професионалната улога на наставникот. Од него се очекува континуирано да го следи и оценува: процесот на наставата и учењето, но и резултатите од учењето како и сопствената работа. Следењето на напредувањето и оценувањето на постигањата на учениците е формативно и сумативно. Покрај вообичаените начини на следење и оценување по пат на усно и писмено проверување, постојат и многу други начини кои наставникот може и треба да ги применува за да ги оцени објективно не само резултатите, туку и процесот на учење.

Во однос на следењето и вреднувањето на учениците потребно да се комбинираат различни начини на оценување. Единствено така наставникот може да ги согледа силните и слабите страни на ученикот. При секое оценување на постигањата потребно е на ученикот да му се даде повратна информација којашто ќе му помогне да ги разбере сопствените грешки, да ги подобри своите резултати, но и сопственото учење. Повратната информација секогаш треба да се даде навреме и таа треба да се однесува на активностите и резултатите од учењето поврзани со ученикот, а не на неговата личност. Ученикот треба континуирано на различни начини да се охрабрува да размислува за квалитетот на својата работа и што треба да преземе за да го унапреди сопственото учење и да ги подобри своите постигања.

Забелешка:

Бројот на часовите е прецизно утврден. Истиот може да се менува во согласност со потребите на наставникот, условите за работа, како и условите за реализација на целите и очекуваните резултати.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Македонски јазик за учениците од другите заедници за четврта година на гимназиско образование** ја утврди

Рег.бр. 12-8424/154
16-09-2020 г.

Министер
Мила Царовска